

Botanische Tuin Jochumhof
Veerweg 1b
5935 BK Steyl (L)
+31 6 546 110 00

Website: www.jochumhof.com

Emailadres: tiglienconferentie@gmail.com

Steyl, 13 januari 2025

Geachte heer/mevrouw

Ter gelegenheid van het 150-jarig bestaan van het Kloosterdorp Steyl bij Tegelen, organiseert de Stichting Botanische tuin “de Jochumhof” in Steyl een conferentie over de planten en dieren van ruim twee miljoen jaar geleden. In het zogeheten Tiglien – een periode in de geologie die is vernoemd de Limburgse plaats Tegelen – leefde hier onder andere de reuzenbever en het Grote Tegels Hert. De conferentie is opgezet voor een breed publiek zal plaatsvinden op vrijdag 23 mei 2025 in het Limburgs Schutterij Museum in Steyl, op loopafstand van de Botanische Tuin de Jochumhof.

In samenwerking met het Mammoet Laboratorium uit Hellevoetsluis hebben wij een interessant en boeiend programma samengesteld met korte lezingen van vermaarde sprekers op het gebied van de flora en fauna van het Tiglien. De volgende sprekers hebben hun medewerking toegezegd:

Prof Dr Leon Claessens (dagvoorzitter), Marcel Dings (Kleidelving in Tegelen), Dr John Jagt (Collectie Tegelen-fossielen in Museum Maastricht), Ir Jean Pierre de Warrimont (Prof Dr Eugene Dubois en Tegelen), Dr Bas van Geel (Paleobotanie), Bart Faassen (Tiglientuin in De Jochumhof), Dr Henk Schalke (Landschapsreconstructie), Dick Mol (Grote zoogdieren uit Tegelen), Prof Dr Jelle Reumer (Grote zoogdieren uit het Tiglien van de Oosterschelde), Leen Hordijk (Het Tiglien in de boring Zuurland), Prof Dr Frank Wesselingh (Tiglien aan Zee), Marijn Roosen (Mollusken uit het Tiglien), Dr Eric Mulder (Schildpadden uit het Tiglien) en Wim Wouters (Vissen uit het Tiglien).

Graag nodigen wij u uit om aan deze unieke ééndaagse conferentie deel te nemen. De conferentie vindt plaats in het Limburgs Schutterij Museum, Rozenstraat 18, 5935 AN in Steyl.

Programma

09:30-10:30 Inloop met koffie/thee en Limburgse Vlaai

10:30-10:40 Opening

10:40-12:30 Lezingen

12:30-14:00 Lunch

14:00-15:30 Lezingen

15:30-16:00 Thee/koffie

16:00-16:45 Lezingen

16:45-17:00 Sluiting en verplaatsing (5 minuten lopen) naar de Botanische Tuin de Jochumhof alwaar een *life-sized* model van het Grote Tegels Hert onthuld zal worden in de Tiglientuin van de Jochumhof. Aansluitend is er de gelegenheid tot het nuttigen van een drankje (voor eigen rekening) in het restaurant van het Grand café.

Kosten

Deelname kost € 20 euro per persoon, lunch en koffie/thee/vlaai zijn inbegrepen in de prijs. Wenst u ook het ruim geïllustreerde boekje met de samenvattingen van de lezingen te ontvangen, dan is totaal € 30,-- verschuldigd. Het boekje wordt tijdens de conferentie overhandigd. Er zijn dan ook extra exemplaren te verkrijgen.

Aanmelding

Deelname kan vanaf nu geschieden door opgave via een e-mailbericht aan ons mailadres tiglienconferentie@gmail.com onder vermelding van naam en adresgegevens, e-mailadres en het aantal personen. Gelijktijdig kunt u het verschuldigde bedrag overmaken op NL 67 RABO 0388 3826 78 t.n.v. St. Botanische Tuin Jochumhof. U kunt zich tot 15 april 2025 aanmelden. Na aanmelding ontvangt u eind april een bevestiging met daarin tevens het definitieve, gedetailleerde programma van de conferentie.

Met vriendelijke groet,

Bart Faassen

Voorzitter Stichting Botanische Tuin Jochumhof

Veerweg 1b

5935 BK Steyl

Bijlagen (2) Artikel in het tijdschrift Afzettingen (12-2024) en routebeschrijving

jochumhof

het
Cultuurfonds

mondriaan
fonds

Adres conferentie

Limburgs Schutterijmuseum
Rozenstraat 18
5935 AN Steyl

Bereikbaarheid:

Met het openbaar vervoer

Reis naar station Venlo en stap over op bus 66 richting Roermond. Stap uit bij halte Heijskampstraat (rit duurt 16 minuten). Vanuit deze halte is het 6 minuten lopen naar de conferentie-locatie.

Met de auto,

Vanuit Maastricht A2 richting Eindhoven—>A73 —> Afslag17 richting Tegelen

Vanuit Eindhoven A67 naar Venlo —>nabij Venlo afslag Maastricht A73 —> afslag 16 Venlo-zuid

Vanaf Nijmegen A73 richting Venlo afslag 16 richting Venlo zuid

Er zijn voldoende gratis parkeerplaatsen in de omgeving van het museum

Het Limburgs Schutterij Museum en de Botanische Tuin Jochumhof liggen op 5 minuten loopafstand van elkaar.

Afzettingen

Werkgroep voor Tertiaire en Kwartaire Geologie
Jaargang 45 (4) december 2024

WONDERKAMER NATURALIA
IJSTIJD-MUSEUM IN DE KERK VAN WINTAM

	Familie	Soort	Bron
GASTROPODA	Planorbidae	<i>Planorbis vulgaris</i> Linnaeus, 1758	dit artikel
	Planorbidae	<i>Planorbis graeca</i> (Linnaeus, 1758)	Kullerås et al. (2015)
	Planorbidae	<i>Gibbulus olivaceus</i> (Linnaeus, 1758)	Kullerås et al. (2015)
	Planorbidae	<i>Gibbulus magus</i> (Linnaeus, 1758)	Kullerås et al. (2015)
	Planorbidae	<i>Thurstonia fucicola</i> Linnaeus, 1758	Kullerås et al. (2015)
	Planorbidae	<i>Bithynia tentaculata</i> (Linnaeus, 1758)	Kullerås et al. (2015)
	Planorbidae	<i>Valvata piscinalis</i> (Müller, 1774)	Kullerås et al. (2015)
	Planorbidae	<i>Leucostoma vincta</i> (Montagu, 1803)	Kullerås et al. (2015)
	Planorbidae	<i>Libinia litorea</i> (Linnaeus, 1758)	Kullerås et al. (2015)
	Planorbidae	<i>Libinia saxatilis</i> (Oliv., 1792)	Kullerås et al. (2015)
	Planorbidae	<i>Euroba verreauxi</i> (Montagu, 1803)	Kullerås et al. (2015)
	Planorbidae	<i>Hydrobia acuta</i> (Draparnaud, 1805)	Kullerås et al. (2015)
	Planorbidae	<i>Puzosia acer</i> (Pflüger, 1717)	Kullerås et al. (2015)
	Planorbidae	<i>Ancillula lactea</i> (Möschler, 1833)	Kullerås et al. (2015)
	Planorbidae	<i>Ancillula saxatilis</i> (Montagu, 1803)	Kullerås et al. (2015)
	Planorbidae	<i>Ancillula parva</i> (de Costis, 1778)	Kullerås et al. (2015)
	Planorbidae	<i>Succinea subcylindrica</i> (Montagu, 1803)	Kullerås et al. (2015)
	ODA	Trochidae	<i>Haustrum subcylindricum</i> (Mayer-Eymar, 1876)
Trochidae		<i>Ornatulana subcylindrica</i> (Cliberry, 1986)	Kullerås et al. (2015)
Trochidae		<i>Ornatulana serrata</i> (Dehaynes, 1832)	Kullerås et al. (2015)
Trochidae		<i>Ornatulana serrata</i> (Rosen, 1828)	dit artikel
Trochidae		<i>Succinea subcylindrica</i> (Montagu, 1803)	Kullerås et al. (2015)
Trochidae		<i>Succinea subcylindrica</i> (Montagu, 1803)	dit artikel
Trochidae		<i>Marschallia schrenkii</i> (Linnaeus, 1758)	Kullerås et al. (2015)
Trochidae		<i>Epilobium schrenkii</i> (Linnaeus, 1758)	Kullerås et al. (2015)
Trochidae		<i>Stasis alba</i> (de Costis, 1778)	dit artikel
Trochidae		<i>Amaurogobos islandica</i> (Omelin, 1791)	Kullerås et al. (2015)
Trochidae		<i>Empusa rufipes</i> (de Costis, 1778)	Kullerås et al. (2015)
Trochidae		<i>Empusa rufipes</i> (Wood, 1942)	Kullerås et al. (2015)
Trochidae	<i>Fluvicola pichinche</i> (Risso, 1826)	Kullerås et al. (2015)	

Reuzenbever en Grote Tegelse hert op openbare conferentie in Steyl

Dick Mol¹, Ted van Meijel² en Bart Faassen³

Ter gelegenheid van het 150-jarig bestaan van het Kloosterdorp Steyl bij Tegelen, organiseert de Stichting Botanische tuin Jochumhof in Steyl een conferentie over de planten en dieren van ruim twee miljoen jaar geleden. In het zogeheten Tiglien - een periode in de geologie die is vernoemd de Limburgse plaats Tegelen - leefde hier onder andere de reuzenbever en het Grote Tegelse hert. De conferentie is opgezet voor een breed publiek zal plaatsvinden op vrijdag 23 mei 2025 in het Limburgs Schutterij Museum in Steyl, op loopafstand van de botanische tuin de Jochumhof.

De Jochumhof

Verborgen achter oude muren, midden in het dorpje Steyl, ligt de Jochumhof; een enclave van natuur, historie en rust met een prachtig uitzicht over de Maas. Het oudste deel van deze unieke tuin in Steyl werd aangelegd in 1799, toen hier een kapitaal landhuis stond. In 1933 startte de enthousiaste pater Peter Jochum er een botanische tuin om de praktijklessen biologie aan de priesterstudenten te ondersteunen. Vanuit alle werelddelen brachten missionarissen plantenzaden naar Steyl. Diverse deeltuinen stammen nog uit deze periode. Waar de pater begon met zaadjes staan nu kolossale bomen, waaronder de mammoetboom met zijn opmerkelijk zachte bast.

De Tiglientuin

Een van de grootste deeltuinen van de Jochumhof is de Tiglientuin, aangelegd in 1978. De geologische periode van het Tiglien is over de hele wereld bekend, maar uitgerekend in Nederland relatief onbekend. Het doel van de Tiglientuin is bezoekers een indruk geven van het oorspronkelijke Tegelse landschap van ongeveer twee miljoen jaar geleden. In de Tiglientuin is onder anderen een bronzen beeld van de reuzenbever, *Trogotherium cuvieri*, van hand van de wetenschapskunstenaar Remie Bakker uit Rotterdam te zien. Deze bever, die ondanks zijn naam bepaald geen reus was, is een beeldbepalend, iconisch zoogdier uit de ijstijd. We hopen aan het einde van de Tiglien Conferentie op 23 mei 2025 ook een ander kenmerkend zoogdier uit het Tiglien in replica te onthullen; het Grote Tegelse hert, *Eucladoceros ctenoides*.

Klei als sleutel

Aan het eind van de negentiende eeuw bloeide bij Tegelen de klei-industrie. De Tegelse klei is ongeveer twee miljoen jaar geleden afgezet. Bij het steken van de klei kwamen regelmatig fossiele resten van zoogdieren, plantenzaden, vruchten en houtresten en ook schelpen of huisjes van weekdieren naar boven. Het zijn de bewijzen van de enorme

biodiversiteit uit het eerste interglaciaal, ofwel een 'tussenijstijd' in het Pleistoceen: het Tiglien. Het was een tijd dat ook neushoorns, mammoeten, grote herten en berberapen het landschap bewoonden. Tegelen werd dankzij de klei en de fossielen op die manier voor geologen de naamgever - de 'typelocaliteit' - van het Tiglien.

Onderzoek

De afgelopen eeuw hebben veel wetenschappers zich op het Tiglien gestort. Onder hen was ook de beroemde Nederlandse paleontoloog professor Eugène Dubois. De Engelse paleobotanici Clement en Eleanor Mary Reid bestudeerden vooral de plantaardige resten. Zij concludeerden dat de flora afkomstig was uit een nog niet benoemde geologische periode die aanzienlijk ouder was dan het Cromer Forest Bed, de naamgever van het Cromerien van ruim een half miljoen jaar terug. Zij waren het die deze periode de naam 'Teglian' gaven, later verbasterd naar 'Tiglien'. De geoloog, palynoloog en paleobotanicus Waldo Zagwijn onderzocht de pollen uit de kleiige afzettingen en concludeerde op basis van die bewijzen dat er binnen de tussenijstijd van het Tiglien nog verschillende fasen te onderscheiden waren.

De fauna van Tegelen is aan het begin van de vorige eeuw uitvoerig bestudeerd en beschreven door studenten van Dubois, waaronder de pater Johan Bensen en mevrouw Antje Schreuder. Hun werk over de Tegelse neushoorns en bevers geldt nog altijd als het naslagwerk waar vaak en door velen naar wordt verwezen. Dankzij deze onderzoekers is de Klei van Tegelen wereldwijd bekend geworden.

Tiglien Conferentie in Steyl

Tijdens de Tiglien Conferentie zullen sprekers van naam en faam tien voordrachten geven, van een kwartier tot maximaal een half uur. Zij verzorgen voordrachten over de paleobotanie van het Tiglien, over de collecties in verschillende musea, over de grote en kleine zoogdieren, de schildpadden, de vissen en de weekdieren uit deze periode. Ook Eugène Dubois, de ontdekker van de *Homo erectus*, zal aan de orde komen op deze conferentie. Deze bijeenkomst wordt voorgedragen door Professor Leon Claessens van het Maastricht Science Programme van de Universiteit Maastricht en wordt mede georganiseerd door Dick Mol van het Mammoet Laboratorium in Historyland te Hellevoetsluis. Ter gelegenheid van deze Tiglien Conferentie verschijnt ook een rijk geïllustreerd boek met uitgebreide samenvattingen van de voordrachten. Begin 2025 zal een eerste rondschriftje verzonden worden aan belangstellenden (alle WTKG-leden ontvangen dat rondschriftje via hun bestuur). In verband met de organisatie van deze Tiglien Conferentie die gehouden gaat worden in het Limburgs Schutterij Museum in Steyl. De conferentie zal toegankelijk zijn voor alle geïnteresseerden.

¹Dick Mol, Mammoet Laboratorium, Historyland Hellevoetsluis, Ravensweg 1C, 3223 LM Hellevoetsluis, e-mail: dick@hystoryland.nl

²Ted van Meijel, Stichting Botanische tuin Jochumhof, Veerweg 1B, 5935 BK Steyl, e-mail: tedvanmeijel@gmail.com

³Bart Faassen, Stichting Botanische tuin Jochumhof, Veerweg 1B, 5935 BK Steyl, e-mail: bart@faassen.nl

TIGLIEN CONFERENTIE

OP VRIJDAG 23 MEI 2025 IN HET

LIMBURGS SCHUTTERIJ MUSEUM
ROZENSTRAAT 18, 5935 AN STEYL

(LOOPAFSTAND VAN DE BOTANISCHE TUIN JOCHUMHOF)

DE CONFERENTIE IS TOEGANKELIJK
VOOR ALLE GEÏNTERESSEERDEN

Landschapsreconstructie van het Tiglien landschap, door B.F.M. Collet geschilderd in 1978 op advies van professor Dr W.H. Zagwijn, Dr M. Freudenthal en Dr H.J.W.G. Schalke.

